

KPSS 2030 – PS drogová politika a exponované lokality

STRATEGICKÝ CIEĽ 3	ZABEZPEČIŤ PRÍSTUP K SIETI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE ĽUDÍ, KTORÍ MAJÚ SKÚSENOSTI S DROGAMI REFLEKTUJÚC ICH ŠPECIFICKÉ POTREBY
-------------------------------	---

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3.1

ZLEPŠENIE PRÍSTUPNOSTI EXISTUJÚCICH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A PODPORNÝCH AKTIVÍT PRE ĽUDÍ, KTORÍ MAJÚ SKÚSENOSTI S DROGAMI

KRÁTKY POPIS CIEĽA

Existujúce SS a podporné aktivity majú mnohé bariéry, ktoré znemožňujú alebo odrádzajú cieľovú skupinu od využitia plného potenciálu takýchto služieb a opatrení. Ide predovšetkým o deklarovanú pociťovanú stigmatizáciu a potenciálnu diskrimináciu ľudí, ktorí majú skúsenosti s drogami. V dôsledku týchto skutočností sa ľudia z cieľovej skupiny ťažšie odhodlávajú využiť existujúcu sieť SS, keďže ich intrapsychické a interpersonálne prežívanie môže byť ochromené pociťovaním odsudzovania a diskriminovania. Potvrdzujú to aj výsledky analýzy (focusová skupina s PoSS). Cieľom je teda zvýšiť prístupnosť existujúcej siete odbornej pomoci pre zraniteľnú skupinu, čo je v súlade so stratégiou EÚ v oblasti drog na obdobie 2021-2025¹ - so strategickou prioritou č. 6: "Zabezpečiť prístup a posilniť služby v oblasti liečby a starostlivosti". Je to zároveň v zhode s Národnou protidrogovou stratégiou SR na obdobie rokov 2021-2025 s výhľadom do roku 2030².

MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ

Správa z mapovania o prístupe ľudí so skúsenosťami s drogami k existujúcim službám a opatreniam;
Správa z prieskumu spokojnosti;

OPATRENIA

Počet zrealizovaných stretnutí s poskytovateľmi;
O 3.1.1 Zvýšenie prístupnosti SSKI a iných opatrení pre ľudí, ktorí užívajú drogy rizikovým spôsobom
O 3.1.2 Podpora budovania odborných kapacít v oblasti prevencie, resocializácie a harm reduction opatrení
O 3.1.3. Rozvoj a udržateľnosť existujúcich služieb pre ľudí, ktorí majú skúsenosti s drogami

OPATRENIE 3.1.1

ZVÝŠENIE PRÍSTUPNOSTI SSKI A INÝCH OPATRENÍ PRE ĽUDÍ, KTORÍ UŽÍVAJÚ DROGY RIZIKOVÝM SPÔSOBOM

¹ Rada Európskej únie. 2022. *Stratégia EÚ v oblasti drog na obdobie 2021 – 2025*. Dostupné z: https://www.consilium.europa.eu/media/54089/qc0521073skn_002.pdf

² Ministerstvo Zdravotníctva Slovenskej republiky. 2022. *Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2025 s výhľadom do roku 2030*. Dostupné z: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26538/1>

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Rizikové užívanie drog (injekčná aplikácia a/alebo chronické dlhodobé užívanie stimulantov a/alebo opioidov) predstavuje riziká pre jednotlivca, ale i jeho okolie. Injekčná aplikácia (a zdieľanie ihláv navzájom medzi užívateľmi, prípadne ich pohodenie na zem) zvyšuje riziko prenosu infekčných ochorení. Užívanie heroínu a jeho imitácií patrí spolu s pervitínom (metamfetamínom a jeho derivátmi) medzi najdeštruktívnejšie drogy s najväčším adiktívnym potenciálom a najdeštruktívnejšími fyziologickými, neurologickými, psychologickými a sociálnymi konkvenciami³. Údaje o počtoch ihláv a striekačiek distribuovaných v rámci programov užívateľom drog kontinuálne narastajú a dosiahli takmer 395 877 striekačiek v roku 2019. Užívatelia pervitínu predstavujú majoritu klientov týchto nízkooprahových služieb, zatiaľ čo počet klientov, ktorí si aplikujú heroín injekčne podstatne klesol v priebehu ostatnej dekády. Odhaduje sa, že iba menšia časť problémových užívateľov je v kontakte s existujúcimi službami; potom ostávajú lekárne ako hlavný zdroj sterilných ihláv a striekačiek pre ľudí, ktorí na Slovensku injekčne užívajú drogy³⁰. Vzorce užívania sú rôzne - niekto užije 3 krát za mesiac, niekto 3 krát denne. Tieto skutočnosti spolu s ilegálnou podstatou znemožňujú presné odhady počtu užívateľov tejto skupiny drog. Dve bratislavské organizácie, ktoré pracujú s ľuďmi, ktorí injekčne užívajú drogy pracujú ročne približne s 500 až 800 prijímateľmi služieb, pričom odhady hovoria o tisícky užívateľov Cieľom aktivít je zvýšiť prístup SSKl a iných opatrení na území HMBA pre túto cieľovú skupinu, vrátane zraniteľných podskupín a ľudí s duálnymi diagnózami. Opatrenie a aktivity vychádzajú okrem analýz KPSS 2030 aj z odporúčaní EMCDDA⁴⁵
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA – SSV
FINANČNÉ ZDROJE	154 000,- € (bežné výdavky celkom 2023 – 2030 - výdavky na analýzu, vytvorenie metodiky a realizáciu série workshopov; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	vysoká priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023-2030
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Verejne dostupná analýza prístupnosti (A 3.1.1.1); Zaznamenaná spätná väzba od subjektov a od klientov a klientok (A 3.1.1.2);

³ Kalina, K. et al., (2015). Klinická adiktologie (Vyd. 1.). Praha: Grada Publishing a. s., 2015. ISBN 978-80-247-4331-8.

⁴ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2022. *Opioids: Health and Social responses*. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/mini-guides/opioids-health-and-social-responses_en

⁵ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2022. *Opioids: Health and Social responses*. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/mini-guides/opioids-health-and-social-responses_en

AKTIVITY OPATRENIA	Počet workshopov (A 3.1.1.3) a ich evalvácia; Verejne dostupná metodika a štandardy prístupnosti pre SS (A 3.1.1.4); A 3.1.1.1 Analýza prístupnosti sociálnych služieb a opatrení pre ľudí, ktorí majú skúsenosť s drogami s identifikáciou bariér a odporúčaní (so zreteľom na zraniteľné podskupiny - ženy, matky s deťmi, rodiny, starnúca populácia, abstinujúci,...) A 3.1.1.2 Sieťovanie subjektov sociálnej a zdravotníckej starostlivosti o ľudí so skúsenosťou s drogami s cieľom zabezpečenia kontinuity služieb (napríklad za účelom umiestňovania ľudí so skúsenosťou s drogami po hospitalizácii) A 3.1.1.3 Sériá workshopov s poskytovateľmi služieb o téme prístupnosti A 3.1.1.4 Vytvorenie metodiky a diseminácia štandardov pre vybrané druhy sociálnych služieb o prístupe k ľuďom, ktorí majú skúsenosť s drogami
-------------------------------	--

OPATRENIE 3.1.2 PODPORA BUDOVANIA ODBORNÝCH KAPACÍT V OBLASTI PREVENČIE, RESOCIALIZÁCIE A HARM REDUCTION OPATRENÍ

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	V Bratislave (a celkovo na Slovensku) je iba niekoľko odborníkov v oblasti prevencie, resocializácie a harm reduction (znižovanie rizík) v drogovej politike. Ide o dôsledok nezavedenia špecializovaného študijného oboru zameraného na adiktológiu a ďalšieho formálneho vzdelávania v tejto oblasti. Špecializované štúdium adiktológie na Slovensku neexistuje a tak vzdelávanie v tejto oblasti je na Slovensku iba parciálne a roztrieštené medzi klinických psychológov a psychiatrov, ktorí musia okrem svojho oboru postúpiť finančne a časovo náročnú dodatočnú certifikáciu⁶, čo môže niektorých potenciálnych záujemcov o túto časť expertízy odradiť. HMBA eviduje výrazný nedostatok ľudských zdrojov v oblasti drogovej problematiky, prevencie, resocializácie a opatrení v oblasti znižovania rizík. A preto musí hlavné mesto pomôcť pri budovaní odborných kapacít aj s relevantnou praxou - v spolupráci s Univerzitami a aktérmi, ktorí pôsobia v oblasti drogovej problematiky. Predmetom opatrenia je, aby v spolupráci s Univerzitami na území Bratislavy, ako aj v spolupráci s aktérmi v drogovej problematike (CPLDZ, CPPPaP, MVO) vznikol predmet, či cyklus predmetov pre záujemcov humanitných odborov tak – aby následne mohli motivovaní študenti/ky pokračovať v štáži / praxi
-----------------------------------	---

⁶ Heretik, A. et al., (2016). Klinická psychológia (Vyd. 2.). Nové Zámky: Psychoprof, spol s.r.o, 2016. ISBN: 978-80-89322-24-4

	priamo v inštitúciách, pričom ich náklady by boli suplované z grantovej výzvy.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA – SSV
FINANČNÉ ZDROJE	20 000,- € ročne (bežné výdavky 2024 – 2030 – výdavky na grantovú schému; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	stredná priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2024-2030
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Každoročne dostupná grantová výzva (A 3.1.2.2)
AKTIVITY OPATRENIA	A 3.1.2.1 Spolupráca mesta a poskytovateľov sociálnych služieb s univerzitami za účelom vzdelávania a získavania praxe v téme pre humanitné smery. A 3.1.2.2 Podpora budovania interných kapacít organizácií v oblasti drogovej politiky a služieb prostredníctvom grantovej výzvy.

OPATRENIE 3.1.3

ROZVOJ A UDRŽATEĽNOSŤ EXISTUJÚCICH SLUŽIEB PRE ĽUDÍ, KTORÍ MAJÚ SKÚSENOSTI S DROGAMI

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Pre zabezpečenie kontinuity existujúcich služieb je potrebné stabilizovať odborné ľudské zdroje, zabezpečiť dostatočnú podporu (inštitucionálnu aj rozvojovú) a vybudovať dôveru v ohrozených exponovaných lokalitách a komunitách. To vyplýva aj z výsledkov analytickej časti KPSS venovanej téme "Skúsenosť a spokojnosť so SS pre ľudí užívajúcich drogy". Situácia v exponovaných lokalitách si vyžaduje špecifický fókus na zabezpečovanie a rozvoj SS pre sociálne vylúčené skupiny, vrátane ľudí so skúsenosťou s drogami. Z toho dôvodu je potrebná taká podpora PoSS, ktorá sociálne riešenia v ohrozených lokalitách nielen umožní, ale aj prispeje k ich budovaniu. Tomu môže pomôcť stabilná grantová výzva a kontinuálne poskytovanie finančných príspevkov vyplývajúcich zo zákona. Súčasne je potrebné podporiť koordinovaný prístup mesta k danej problematike prostredníctvom využitia nástrojov lokálnej politiky – všeobecne záväzného nariadenia.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA – SSV
FINANČNÉ ZDROJE	180 000,- € ročne (bežné výdavky 2023 – 2030 – výdavky na grantovú schému; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	vysoká priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023 - 2030

**MERATEĽNÝ
UKAZOVATEĽ
AKTIVITY
OPATRENIA**

Verejné dostupné zmluvy vybraných grantových projektov (A 3.1.3.2)

A 3.1.3.1 Legitimizácia opatrení v oblasti prevencie, resocializácie a znižovania rizík prostredníctvom nástrojov lokálnej politiky (VZN)

A 3.1.3.2 Grantová výzva v oblasti prevencie, bezpečnosti v exponovaných lokalitách a znižovania rizík v oblasti drog

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3.2 ZVÝŠENIE PONUKY ŠPECIALIZOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE ĽUDÍ, KTORÍ MAJÚ SKÚSENOSTI S DROGAMI

KRÁTKY POPIS CIEĽA	Podľa analýzy KPSS hlavné mesto nedisponuje dostatočným počtom SS a opatrení, ktoré by primerane pokrývali dopyt po odbornej pomoci pre sociálne vylúčené skupiny. Ešte menej sú dostupné pre ľudí so skúsenosťou s drogami. Mesto napríklad nedisponuje žiadnou špecializovanou pobytovou službou krízovej intervencie pre túto cieľovú skupinu. Je dôležité si uvedomiť, že cieľová skupina de facto a de iure žije v ilegalite, čo sa podpisuje na ich opatrnosti a dôvere pri vyhľadávaní služieb štátu, či mesta. Z týchto dôvodov neexistujú presné exaktné počty o tejto populácii, keďže je ťažšie zastihnuteľná meraniami. Dôležitý je aj kontext pandémie COVID-19, ktorá pozmenila vzorce správania subkultúry užívateľov drog ako aj trh s drogami ako taký (lockdowny, uzávery hraníc, policajné kontroly, zákaz stretávania, ekonomická kríza a vysoká inflácia). Taktiež ako vyplýva z analýzy KPSS 2030 - väčšina MČ nemala zadefinované priority ohľadne tejto časti svojej populácie. Navyše, jej viaceré zraniteľné subpopulácie (ženy, matky s deťmi, starnúca populácia) nemajú prístup k špecializovaným SS, ktoré by prihliadali na ich špecifické potreby, čím sa znižuje efektivita pomoci, liečby a resocializácie pre danú cieľovú skupinu. Stratégia EÚ v oblasti drog na roky 2021 – 2025⁷ explicitne pomenováva tieto ciele v strategických prioritách 5.2, 6.5 a 6.6.
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ OPATRENIA	Počet dostupných špecializovaných služieb; Správa z hodnotenia kvality nových špecializovaných služieb; O 3.2.1 Zriadenie ambulantných a pobytových špecializovaných sociálnych služieb pre ľudí, ktorí majú skúsenosti s drogami O 3.2.2 Zabezpečenie terénnej sociálnej práce pre mladých ľudí, ktorí majú skúsenosti s drogami v prostredí nočného života

OPATRENIE 3.2.1 ZRIADENIE AMBULANTNÝCH A POBYTOVÝCH ŠPECIALIZOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE ĽUDÍ, KTORÍ MAJÚ SKÚSENOSTI S DROGAMI

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Mnohé SS nemajú adekvátne vyškolený personál a zabezpečené štandardy a postupy ako pracovať s ľuďmi, ktorí majú skúsenosti s drogami. V slovenských špecifických kultúrnych podmienkach s konzervatívnymi sociálnymi normami môže dochádzať k stigmatizácii a diskriminácii ľudí, ktorí majú skúsenosti s drogami (výraznejšie sa to dotýka žien, matiek a detí, keďže skúsenosť s drogami u tejto časti populácie sa stretáva s výraznejším moralizovaním a odsudzovaním než u mužov). Nedostatočne vyškolený personál SS môže svojim prístupom nechtiac utlmiť ambície a motiváciu cieľovej skupiny po využití SS, liečbe či resocializácii. Čo sa týka veľkosti populácie, tak neexistujú aktuálne detailné exaktné dáta. Mnoho žien, mladých ľudí a detí sa jednoducho
-------------------------------	--

⁷ Rada Európskej únie. 2022. *Stratégia EÚ v oblasti drog na obdobie 2021 – 2025*. Dostupné z: https://www.consilium.europa.eu/media/54089/qc0521073skn_002.pdf

	hanbí a hlavne bojí priznať, že majú skúsenosti s drogami - pretože im hrozí morálne odsúdenie sociálnym okolím a taktiež im hrozia vysoké tresty odňatia slobody, ktoré niekedy prevyšujú tie pri ktorých došlo k cielenej ujme na zdraví⁸. Kvalifikované odhady hovoria o stovky, ale i tisíce žien, či mladých dospelujúcich ľudí. Aktuálne na území mesta nie je žiadna sociálna služba špecifická pre ženy a matky s deťmi. Bratislava postupne zriadi: • nízkoprahové denné centrum pre ľudí, ktorí majú skúsenosti s drogami, • útulok pre túto cieľovú skupinu, • pobytová služba pre ženy, resp. matky s deťmi so skúsenosťou užívania drog.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA – SSV; MPSVaR
FINANČNÉ ZDROJE	2 700 000,- € celkovo (kapitálové výdavky 2023 – 2025 – výdavky na kúpu a rekonštrukciu priestoru pre útulok, nízkoprahové centrum a pobytovú sociálnu službu; HMBA) 90 000,- € ročne (mzdové výdavky 2026-2030 – Príspevok; MPV SaR) 1 350 000,- € celkom (prevádzkové náklady 2025-2030; HMBA) 170 000,- € ročne (bežné výdavky 2024 – 2030 – výdavky na transfer NePoSS; HMBA) 35 000,- € celkom (bežné výdavky 2024-2025 – výdavky na služby; HMBA) 3 045 960,- € celkom (mzdové výdavky 2025-2030; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	vysoká priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023 - 2030
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Počet služieb v HMBA na podporu cieľovej skupiny
AKTIVITY OPATRENIA	A 3.2.1.1 Zriadenie útulku pre ľudí, ktorí užívajú drogy (stredná priorita) - 2025-2030 A 3.2.1.2 Zriadenie nízkoprahového denného centra pre ľudí, ktorí užívajú drogy (vysoká priorita) - 2023-2030 A 3.2.1.3 Zriadenie pobytovej sociálnej služby, pre ženy a matky s deťmi, ktoré majú skúsenosti s drogami (vysoká priorita) - 2024 - 2030
OPATRENIE 3.2.2	ZABEZPEČENIE TERÉNNÉJ SOCIÁLNEJ PRÁCE S MLADÝMI ĽUĎMI, KTORÍ MAJÚ SKÚSENOSTI S DROGAMI V PROSTREDÍ NOČNÉHO ŽIVOTA

⁸ Klobucký, R., & Čentéš, J. (2017). Alternatívne tresty za drogové trestné činy na Slovensku: restoratívna spravodlivosť v praxi. [Alternative sanctions for drug law offences in Slovakia: Restorative justice in practice.] Sociológia - Slovak Sociological Review, 49(2), 155-178. Retrieved from <https://doi.org/10.31577/sociologia.2018.50.4.16>

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Mladí ľudia počas vývinu a dospievania spoznávajú svoje možnosti a limity rôznymi, často i rizikovými spôsobmi. Skúsenosti s drogami vo veľmi mladom veku môžu výrazne ohroziť kognitívny, emočný, sociálny, ale i morálny vývin mladého človeka.⁹ priemerný vek prvej skúsenosti s marihuanou je na Slovensku vo veku 14 rokov, v prípade iných halucinogénov je to 19 rokov.¹⁰ skúsenosti s alkoholom majú na Slovensku aj 13 ročné deti, podobne to je s pervitínom a inými stimulantmi.¹¹ Experimentovanie so sexualitou, násilím či drogami je relatívne bežná súčasť dospievania a formovania vlastnej identity¹², pričom sa od tohto experimentovania vo väčšine upúšťa s príchodom práce a rodiny. Kvôli vyššie uvedenému je nevyhnutné stabilizovať a rozvíjať terénnu sociálnu prácu s mladými ľuďmi v prostredí nočného života, ktorá by pomohla zmierniť konzekvencie spojené s rizikovým správaním v prostredí nočného života. Podporené nástroje na stabilizáciu sú: • Podpora programu MTT zameraného na mladých ľudí v prostredí nočného života, • Vytvorenie poradenského priestoru pre mladých na obchodnej • Podpora terénnej sociálnej práce u POSS.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA – SSV
FINANČNÉ ZDROJE	325 000,- € celkovo (bežné výdavky 2023 – 2030 - materiál na distribúciu, pracovné vybavenie) (HMBA) 1 020 600,- € celkovo (mzdové výdavky 2023 – 2030 – 6 nových zamestnancov) (HMBA) 210 000,- € celkovo (bežné výdavky 2024 – 2030 – transfer MVO) (HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	Stredná priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023 - 2030
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Zaznamenané výstupy aktivít programu mestského terénneho tímu na sekcii sociálnych vecí HMBA (A 3.2.2.1) Verejne dostupná poradenská miestnosť na konkrétnej adrese (A 3.2.2.2) Výročná správa o vykonaných aktivitách na definovaných miestach (A 3.2.2.3)

⁹ Heretik, A. et al., (2016). Klinická psychológia (Vyd. 2.). Nové Zámky: Psychoprof, spol s.r.o, 2016. ISBN: 978-80-89322-24-4

¹⁰ Lukačovič, M., & Masaryk, R. (2021). Use of hallucinogens in Slovakia: Does it differ from global trends? *International Journal of Drug Policy*, (Vol. 98, p. 103385). Elsevier BV. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2021.103385>

¹¹ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2022. *ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13398/2020.3878_EN_04.pdf

¹² Kalina, K. et al., (2015). *Klinická adiktologie* (Vyd. 1.). Praha: Grada Publishing a. s., 2015. ISBN 978-80-247-4331-8.

**AKTIVITY
OPATRENIA**

A 3.2.2.1 stabilizovať a rozvíjať program terénnej sociálnej práce mestského terénneho tímu (MTT) zameranej na mladých ľudí v prostredí nočného života

A 3.2.2.2 vytvorenie poradenskej miestnosti na obchodnej ulici pre mladých ľudí

A 3.2.2.3 zabezpečenie finančných zdrojov pre terénnu sociálnu prácu s harm reduction prvkami v kluboch na území mesta

**ŠPECIFICKÝ
CIEĽ 3.3**

**ZABEZPEČIŤ HOLISTICKÝ PRÍSTUP A INOVATÍVNE SLUŽBY PRI
RIEŠENÍ POTRIEB A PROBLÉMOV ĽUDÍ, KTORÍ MAJÚ
SKÚSENOSTI S DROGAMI**

KRÁTKY POPIS CIEĽA	Aktuálne vedecké poznanie zdôrazňuje eklektický, komplexný a holistický prístup k drogovej problematike¹³. Aktuálne na Slovensku prevažuje represívny prístup¹⁴ s nulovou toleranciou, ktorý neprihliada na individuálne okolnosti jednotlivca¹⁵ (napr. užívanie drog ako maladaptívny obranný mechanizmus a útecha pred traumami z detstva a pred životnými krízami)¹⁶. Cieľom je využiť aktuálne vedecké poznanie pri etablovaní inovatívnych služieb za účelom efektívneho riešenia rizikového správania, ktoré sa odohráva na území HMBA. Je v záujme všetkých obyvateľov Bratislavy, aby bolo rizikové správanie v hlavnom meste pravidelne odborne mapované a zároveň odborne riešené vychádzajúc z aktuálneho vedeckého poznania, než represívneho konzervovania statusu quo. Dôležitosť odborného mapovania, výskumu a holistického synergického prístupu explicitne zdôrazňuje aj "Stratégia EÚ v oblasti drog na obdobie 2021 – 2025"¹⁷ ako aj Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky¹⁸ (kapitoly 2.2; 2.3; 2.5 a 2.6)
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ OPATRENIA	Prijatá Mestská koncepcia v oblasti užívania drog a závislostí; Evalvácia workshopov; O 3.3.1 Pilotný projekt koordinovanej a integrovanej účinnej prevencie pre mladých ľudí (CPPPaP, MČ, MVO) O 3.3.2 Vytvorenie mestskej koncepcie v oblasti užívania drog a závislostí participatívnym spôsobom so všetkými aktérmi v oblasti drogovej problematiky vrátane zástupcov príslušných rezortov O 3.3.3 Systém mapovania drogovej situácie na území mesta O 3.3.4 Mapovanie potrieb špecifických zraniteľných skupín, ktoré majú skúsenosti s drogami a adiktívnym správaním

¹³ Kalina, K. et al., (2015). *Klinická adiktologie* (Vyd. 1.). Praha: Grada Publishing a. s., 2015. ISBN 978-80-247-4331-8.

¹⁴ Klobucký, R. (2016). Nelegálne drogy a drogová politika na Slovensku. [Illegal drugs and drug policy in Slovakia.] Sociologický ústav SAV. [Institute for Sociology of SAS] ISBN 978-80-89897-03-2.

¹⁵ Klobucký, R., & Čentéš, J. (2017). Alternatívne tresty za drogové trestné činy na Slovensku: restoratívna spravodlivosť v praxi. [Alternative sanctions for drug law offences in Slovakia: Restorative justice in practice.] Sociológia - Slovak Sociological Review, 49(2), 155-178. Retrieved from <https://doi.org/10.31577/sociologia.2018.50.4.16>

¹⁶ Lukačovič, M., & Masaryk, R. (2021). Subjektívne vnímané riziká užívania psychedelík. In *Československá psychologie* (Vol. 65, Issue 6, pp. 608–627). Institute of Psychology, Czech Academy of Sciences. <https://doi.org/10.51561/cspsych.65.6.608>

¹⁷ Rada Európskej únie. 2022. *Stratégia EÚ v oblasti drog na obdobie 2021 – 2025*. Dostupné z: https://www.consilium.europa.eu/media/54089/qc0521073skn_002.pdf

¹⁸ Ministerstvo Zdravotníctva Slovenskej republiky. 2022. *Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2025 s výhľadom do roku 2030*. Dostupné z: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26538/1>

	O 3.3.5 Informovanosť zamestnancov a zamestnankýň sociálnych oddelení MČ v téme ohrozených lokalít a drogovej politiky O 3.3.6 Zabezpečenie kontinuálnej komunikácie mesta o odborných riešeniach drogovej problematiky
--	---

OPATRENIE 3.3.1 PILOTNÝ PROJEKT KOORDINOVANEJ A ,INTEGROVANEJ ÚČINNEJ PREVENIE PRE MLADÝCH ĽUDÍ (CPPPAP, MČ, MVO)

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Prevenca rizikového správania v oblasti drog je v súčasnosti nesystematická a často nezohľadňuje aktuálne vedecké poznanie. Pilotný projekt svojimi aktivitami vytvára základný rámec pre koordinovanú, integrovanú a na vede založenú prevenciu v oblasti drogovej problematiky, pričom prehľbuje vzťah a spoluprácu s MČ, školami a inými aktérmi v oblasti prevencie rizikového správania.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA - SSV
FINANČNÉ ZDROJE	181 440,- € celkovo (mzdové výdavky 2023 – 2030; HMBA) 166 000,- € celkovo (bežné výdavky 2023 – 2030 – tvorba metodiky, externí spolupracovníci; HMBA) 30 000,- € ročne (bežné výdavky 2025-2030 - výdavky na grantovú schému; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	Vysoká priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023-2030
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Výstupy pracovnej skupiny zameranej na pilotný projekt (A 3.3.1.1 & A 3.3.1.2 & A 3.3.1.3) Výsledky pilotného projektu (A 3.3.1.4 & A 3.3.1.5)
AKTIVITY OPATRENIA	A 3.3.1.1 Získanie partnerov pre pilotný projekt (MČ, MVO, CPPPaP...) A 3.3.1.2 Vytvorenie metodiky účinného preventívneho programu v oblasti užívania drog a závislostí A 3.3.1.3 Implementácia koordinovanej prevencie zapojenými aktérmi A 3.3.1.4 Evalvácia preventívneho programu a prezentácia výstupov A 3.3.1.5 Prostredníctvom grantovej výzvy vyčleniť zdroje pre projekty integrovanej prevencie pre mladých ľudí na území HMBA

OPATRENIE 3.3.2 VYTVORENIE MESTSKEJ KONCEPCIE V OBLASTI UŽÍVANIA DROG A ZÁVISLOSTÍ PARTICIPATÍVNYM SPÔSOBOM S AKTÉRMÍ V OBLASTI DROGOVEJ POLITIKY VRÁTANE ZÁSTUPKÝŇ A ZÁSTUPCOV PRÍSLUŠNÝCH REZORTOV

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Hlavné mesto v súvislosti s výskytom drog čelí špecifickým ohrozeniam, keďže má najväčšiu mestskú populáciu, je tranzitným uzlom, centrom nočného života, epicentrom vysokoškolského života a zábavy, nachádza sa v blízkosti hraníc, koncentruje sa v ňom turizmus i sociálne ohrozené skupiny vo
-------------------------------	--

	viacerých lokalitách. Inými slovami: v hlavnom meste je najväčšia sociálna dynamika, ale i rôzne subkultúry, ktoré preferujú svoje sociálne normy. To všetko vedie k rôznym možnostiam a zážitkom, z ktorých môžu byť niektoré rizikové. V hlavnom meste je evidovaných najviac kriminálnych aktivít ako aj aktivít súvisiacich s drogami ¹⁹ . Bratislava ako metropola je v tomto aspekte v rovnakom postavení ako ostatné metropolitné mesta, s ktorými spolupracuje. Metropoly vo väčšej miere ako ostatné obce v štáte potrebujú riešiť drogovú politiku, a tak sa často musia stať lídrami v jej riešení. Je preto nevyhnutné mať vytvorený strategický dokument, ktorý určí základné rámce, mantinely, postupy a ich koordináciu v oblasti užívania drog, rizikového správania a závislostí, pričom by sa mal dôraz klásť na vedecké poznatky a mapovanie aktuálnej situácie v drogových subkultúrach hlavného mesta. Táto koncepcia by mala byť tvorená participatívnym spôsobom.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA - SSV
FINANČNÉ ZDROJE	133 000,- € celkovo (bežné výdavky 2023 – 2030 – facilitácia, metodická príprava, technické riešenia implementácie; HMBA) 100 000,- € ročne (bežné výdavky 2024-2030 - výdavky na grantovú schému; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	Vysoká priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023-2030
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Pravidelné výstupy pracovnej skupiny (A 3.3.2.1); Priatá a verejne dostupná mestská koncepcia v oblasti užívania drog a závislostí (A 3.3.2.3);
AKTIVITY OPATRENIA	A 3.3.2.1 Vytvorenie a spustenie pracovnej skupiny za účelom tvorby koncepcie A 3.3.2.2 Vytvorenie intervenčných skupín v ohrozených lokalitách A 3.3.2.3 Prijatieestskej koncepcie v oblasti užívania drog a závislostí

OPATRENIE 3.3.3 SYSTÉM MAPOVANIA DROGOVEJ SITUÁCIE NA ÚZEMÍ MESTA

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Vplyvom rozvoja vedy, chémie a globalizovaného trhu sa riziko užívania drog nestráca, naopak trendy naznačujú, že drog existuje čím ďalej viac a zároveň narastá celosvetový (ako aj celoslovenský) počet užívateľov rôznych drog ²⁰ .
-------------------------------	---

¹⁹ Národná kriminálna agentúra. 2021. *Drogová scéna na území Slovenskej republiky*. MVS. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?drogova-scena-na-uzemi-slovenskej-republiky>

²⁰ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2022. *European drug report 2021: Trends and Developments*. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/TDAT21001ENN.pdf>

	Iba pravidelne mapovaná drogová situácia na území mesta umožní identifikáciu a implementáciu vhodných odborných riešení, súčasne aj zachytenie trendov, rizík alebo nových ohrozujúcich faktorov zasahujúcich zraniteľné skupiny. Sú potrebné konkrétne lokalizované analýzy a mapovania, ktoré zachytia trendy v našom (Bratislava, Slovensko) špecifickom kultúrnom pásme reflektujúc naše špecifické sociálne normy, ktoré vplyvajú na prežívanie užívania drog. Napríklad Slovensko má jednu z najprísnejších a najrepresívnejších drogových politík v EÚ ²¹ , čo sa prirodzene odráža v správaní subkultúry užívateľov drog. Opatrenie a aktivity budú smerovať k etablovaniu mapovania užívania drog na území hlavného mesta SR. Je potrebné si uvedomiť, že drogy tu boli, sú a zrejme aj budú.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA - SSV
FINANČNÉ ZDROJE	24 300,- € ročne (mzdové výdavky 2023 – 2030; HMBA) 85 000,- € celkovo (bežné výdavky 2023 – 2030 – metodika, evalvácia, mapovanie; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	Vysoká priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023-2030
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Vytvorená metodika monitorovania a evalvácie drogovej situácie Podpísaná spolupráca o mapovaní drogovej situácie Prezentované a verejne dostupné výstupy
AKTIVITY OPATRENIA	A 3.3.3.1 Vytvorenie metodiky za účelom efektívneho monitorovania a evalvácie drogovej situácie A 3.3.3.2 Identifikácia kľúčových partnerov a uzavretie memoranda o spolupráci za účelom pravidelného zberu dát a monitoringu A 3.3.3.3 Uzavretie spolupráce s minimálne 2 výskumnými pracoviskami za účelom mapovania potrieb ľudí, ktorí majú skúsenosti s drogami so špecifickým fókusom na zraniteľné podskupiny a sociálnu oblasť A 3.3.3.4 Zmapovanie drogovej situácie na území mesta – implementácia monitoringu

OPATRENIE 3.3.4 MAPOVANIE POTRIEB ŠPECIFICKÝCH ZRANITEĽNÝCH SKUPÍN, KTORÉ MAJÚ SKÚSENOSTI S DROGAMI A ADIKTÍVNYM SPRÁVANÍM

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Užívanie drog nie je ojedinelý jav. Existujú rôzne druhy látok, ktoré majú rôzne účinky a dopady na človeka. Ľudia sa medzi sebou vo svojej diverzite líšia a niektoré skupiny ľudí sú špecificky zraniteľné v kontexte užívania drog v 21. storočí. Konkrétne ženy
-------------------------------	---

²¹ Klobucký, R., & Čentěš, J. (2017). Alternatívne tresty za drogové trestné činy na Slovensku: restoratívna spravodlivosť v praxi. [Alternative sanctions for drug law offences in Slovakia: Restorative justice in practice.] Sociológia - Slovak Sociological Review, 49(2), 155-178. Retrieved from <https://doi.org/10.31577/sociologia.2018.50.4.16>

	a matky s deťmi, ale aj seniori a mladiství sa okrem priamych súvislostí s užívaním drog musia vysporiadať aj so zvýšenou stigmatizáciou a inými bariérami, ako je zvýšené ohrozenie násilím alebo chudoba. Špecifický dôraz je potrebné klásť na jednotlivcov so skúsenosťami s drogami v kontexte celej rodiny ako systému a venovať komplexnú pozornosť blízkeho sociálnemu prostrediu a jeho prepojeniam so životnou situáciou jednotlivca²². Pri takto zameraných mapovaniach majú z toho plynúce opatrenia dopady nielen na desiatky až stovky užívateľov návykových látok, ale na stovky až tisíce ľudí v ich okolí. V súčasnosti neexistujú komprehenzívne dáta o potrebách jednotlivých zraniteľných podskupín ani rodín so skúsenosťami s drogami na území mesta.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA - SSV
FINANČNÉ ZDROJE	20 000,- € celkom (bežné výdavky 2023 – 2030 – analýzy a mapovanie; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	Stredná priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023-2026
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Verejne dostupné výstupy mapovania potrieb a adiktívneho správania zraniteľných skupín (mladiství, ženy, seniori)
AKTIVITY OPATRENIA	A 3.3.4.1 Analýza potrieb mladistvých, ktorí majú skúsenosti s drogami A 3.3.4.2 Analýza potrieb žien, ktoré majú skúsenosti s drogami A 3.3.4.3 Zmapovanie adiktívneho správania ľudí v seniorskom veku A 3.3.4.4 Zmapovanie behaviorálnych nelátkových závislostí na území mesta

OPATRENIE 3.3.5 INFORMOVANOSŤ ZAMESTNANCOV A ZAMESTNANKÝŇ SOCIÁLNYCH ODDELENÍ MČ V TÉME OHROZENÝCH LOKALÍT A DROGOVEJ POLITIKY

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Doposiaľ bola téma drogovej politiky a služieb pre ľudí s skúsenosťou s drogami na území mesta na okraji záujmu, pričom absencia systému na regionálnej i lokálnej úrovni spôsobila nedostatok kapacít v danej oblasti. Aktivity budú ponúknuté MČ na zosieťovaní, výmenu informácií, skúseností a aktualizácii poznania medzi zamestnancami a zamestnankyňami sociálnych oddelení hlavného mesta SR. Počas ôsmich rokov budú uskutočnené vzdelávacie aktivity. Súčasťou opatrenia je tiež produkcia a tlač informačných aktivít.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA - SSV

²² Kalina, K. et al., (2015). *Klinická adiktologie* (Vyd. 1.). Praha: Grada Publishing a. s., 2015. ISBN 978-80-247-4331-8.

FINANČNÉ ZDROJE	92 000,- € celkovo (bežné výdavky 2023 – 2030 – informačné workshopy, informačné materiály; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	Vysoká priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023-2030
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Počet stretnutí OPaZR a sociálnych oddelení MČ; Evalvácia workshopov a diskusií; Vytvorené a dostupné informačné materiály o dostupnej pomoci;
AKTIVITY OPATRENIA	A 3.3.5.1 Zavedenie pravidelných stretnutí oddelenia prevencie a znižovania rizík HMBA so sociálnymi oddeleniami mestských častí v téme ohrozených lokalít a drogovej politiky A 3.3.5.2 Zrealizovať informačné workshopy a diskusie pre zamestnancov a zamestnankyne sociálnych oddelení s poskytovateľmi služieb A 3.3.5.3 Vytvorenie a distribúcia informačných materiálov o dostupnej pomoci a poradenských službách v drogovej oblasti pre sociálne oddelenia MČ

OPATRENIE 3.3.6

ZABEZPEČENIE KONTINUÁLNEJ KOMUNIKÁCIE MESTA O ODBORNÝCH RIEŠENIACH DROGOVEJ PROBLEMATIKY

KRÁTKY POPIS OPATRENIA	Životné ťažkosti, traumy, ťažké sociálne skúsenosti z detstva, či aktuálne životné krízy môžu niektorých členov našej populácie viesť k hľadaniu útechy v alkohole, či iných molekulách. Téma drogovej problematiky vyvoláva v mnohých ľuďoch negatívne emócie, ktoré môžu viesť k stereotypom, predsudkom až stigmatizácii či diskriminácii. Informovaním o vedecky overených odborných riešeniach môžeme znížiť stigmatizáciu a adresovať ďalšie bariéry, ktoré sú prekážkou pre vyhľadanie adekvátnej pomoci.
ZODPOVEDNÝ SUBJEKT	HMBA - SSV
FINANČNÉ ZDROJE	20 000,- € celkovo (bežné výdavky 2023 – 2030 – odborné podujatie; HMBA)
ÚROVEŇ PRIORITY	Stredná priorita
OBDOBIE REALIZÁCIE	2023-2029
MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	Počet článkov v časopise; Evalvácia workshopov; Počet výstupov a interakcií na sociálnych sieťach ohľadne tém exponovaných lokalít a drogovej problematiky (SSV, OPaZR, MTT); Verejne dostupná konferencia a archivované výstupy z konferencie;
AKTIVITY OPATRENIA	A 3.3.6.1 Zabezpečenie článkov v časopise in.BA na tému exponovaných lokalít a závislostí

A 3.3.6.2 Zrealizovanie eventu pre poslancov/poslankyne a zamestnancov/zamestnankyne úradov v téme drog a závislostí

A 3.3.6.3 Pravidelná komunikácia o témach exponovaných lokalít a živote ľudí so skúsenosťami s drogami na magistrátnych sociálnych sieťach

A 3.3.6.4 Konferencia o opatreniach drogovej politiky na území mesta

A 3.3.6.5 Zabezpečenie kontinuity a nárastu komunikácie MTT na sociálnych sieťach o harm reduction aktivitách pre mladých ľudí v prostredí nočného života

Zoznam použitých skratiek

- BSK = Bratislavský samosprávny kraj
- CPLDZ = Centrum pre liečbu drogových závislostí
- CPPPaP = Centrum pedagogicko - psychologického poradenstva a prevencie
- EMCDDA = Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogové závislosti
- HMBA = Hlavné mesto Bratislava
- KPSS = komunitný plán rozvoj sociálnych služieb
- ĽBD = ľudia bez domova
- MČ = mestská časť
- MPSVaR = Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR
- MsP = mestská polícia
- MTT – Mestský terénny tím
- MVO = mimovládne organizácie
- NePoSS = neverejní poskytovatelia sociálnych služieb
- PoSS = poskytovatelia sociálnych služieb
- PS = pracovná skupina
- PSS = prijímatelia sociálnych služieb
- SR = Slovenská republika
- SS = sociálna služba
- SSKI = Sociálne služby krízovej intervencie
- SSV = Sekcia sociálnych vecí
- ÚPSVaR = Úrad práce sociálnych vecí a rodiny